

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

543

Vragen van het lid **Azarkan** (DENK) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het mislopen van inkomsten door moskeeën als gevolg van het coronavirus* (ingezonden 9 september 2020).

Antwoord van Minister **Koolmees** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid (ontvangen 26 oktober 2020). Zie Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 142.

Vraag 1

Kent u het bericht «*Gelovigen bidden thuis, maar de kosten van de moskee gaan door*»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3

Deelt u de mening dat religieuze instellingen een belangrijke maatschappelijke en culturele functie vervullen? Zo nee, waarom niet?

Deelt u derhalve de mening dat deze maatschappelijke functie gewaarborgd zou moeten worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2, 3

De afgelopen maanden heeft COVID-19 een grote impact gehad, ook op het sociale en dagelijks leven. Zo ook voor religieuze organisaties en hun maatschappelijk-sociale functie. Op veel plekken in Nederland is op heel creatieve manieren geprobeerd alternatieve invulling te geven aan de maatschappelijke functie die religieuze organisaties hebben. Ook bij moskeeën vinden veel creatieve initiatieven plaats om bijvoorbeeld het contact met moskeebezoekers te behouden. Het is belangrijk om aandacht voor elkaar te houden en voor elkaar te blijven zorgen. Daar hebben religieuze organisaties ook een belangrijke rol in. De Minister van Justitie en Veiligheid heeft vanuit zijn functie als Minister voor de erediensten namens het kabinet regelmatig contact met vertegenwoordigers van religieuze organisaties, waaronder ook het CMO (Contactorgaan Moslims en Overheid).

¹ <https://www.trouw.nl/religie-filosofie/gelovigen-bidden-thuis-maar-de-kosten-van-de-moskee-gaan-door~be35e5fc/>, Trouw 31 augustus 2020

Vraag 4

Bent u van mening dat Corona een uitzonderlijke situatie is die niet voorzien had kunnen worden door de moskeebesturen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De wereldwijde pandemie veroorzaakt door COVID-19 is door niemand voorzien.

Vraag 5, 6, 7

Bent u op de hoogte van het feit dat sommige moskeeën door financiële problemen, als gevolg van Corona, in hun bestaan worden bedreigd? Zo ja, wat vindt u hiervan?

Bent u op de hoogte van het feit dat sommige moskeegebouwen reparatie nodig hebben en dat, ondanks verwoede pogingen om geld op te halen, hier geen geld meer voor is? Wat vindt u hiervan?

Deelt u de mening dat het van groot belang is dat Nederlanders in een gebouw, dat voldoet aan de eisen, hun religie moeten kunnen uitoefenen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5, 6, 7

Het kabinet beseft dat de intelligente *lockdown* en de huidige beperkingen van de 1,5 meter regel, met als doel om het COVID-19 virus in te dammen, brede maatschappelijke gevolgen heeft. Veel instellingen, waaronder ook religieuze organisaties, worden hard geraakt door deze maatregelen en ondervinden daar sociale en soms ook ernstige financiële gevolgen van. Bijeenkomsten kunnen niet doorgaan zoals normaal, vrijwilligers kunnen hun werk moeilijk doen, inkomsten van donaties vallen terug.

Er is de afgelopen maanden meermaals contact geweest vanuit mijn ministerie met onder andere vertegenwoordigers van moslimkoepels en individuele moskeeën, sleutelpersonen, gemeenteambtenaren en medewerkers van het RIVM. Zo is er budget vrijgemaakt voor voorlichtingscampagnes over het COVID-19 virus gericht op migrantengemeenschappen en zijn er *factsheets* opgesteld met betrekking tot de ramadan en het vieren van het offerfeest tijdens COVID-19. Ook hebben de religieuze en levensbeschouwelijke koepelorganisaties, waar het CMO aan deelnam, een gezamenlijk *statement* geformuleerd hoe in tijden van Corona de geborgde vrijheden om in eigen vorm hun levensovertuiging te belijden op verantwoorde wijze in te vullen.

De geloofsgemeenschappen in Nederland financieren de gebouwen met een religieuze functie zelf, voortkomend uit het beginsel van scheiding tussen kerk en staat in Nederland. Religieuze organisaties kunnen zelf bezien in hoeverre ze aanspraak kunnen en willen maken op het Nationaal Restauratiefonds (NRF). Voor eigenaren van opengestelde rijksmonumenten die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in financiële problemen zijn gekomen bestaat de mogelijkheid een lening te verkrijgen via het NRF.²

Vraag 8

Bent u bereid om over deze problemen in gesprek te treden met moskeeën? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Vanuit mijn ministerie wordt er reeds veelvuldig met religieuze gemeenschappen gesproken en hebben de signalen dat de inkomsten dramatisch zijn teruggevallen ons zeker bereikt. Zoals eerder aangegeven zijn religieuze organisaties in Nederland zelf financieel verantwoordelijk. Het kabinet kan geen andere financiering bieden dan de diverse generieke (nood-)regelingen die op dit moment beschikbaar zijn.

Vraag 9, 10

Bent u bereid financiële steun te arrangeren teneinde de moskeeën en hun maatschappelijke functie te waarborgen? Zo nee, waarom niet?

² NRF, zie <https://www.restauratiefonds.nl/monumenteigenaren/financieringen/opengestelde-monumenten-lening>.

Komen moskeeën en kerken ook in aanmerking voor de overheidssteun vanuit de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) en andere (lokale) overheidssteuning? Wordt hier daadwerkelijk gebruik van gemaakt?

Antwoord 9, 10

De specifieke COVID-19 regelingen en subsidies gelden voor een uiteenlopende groep werkgevers en ondernemers. Ook religieuze organisaties kunnen bezien in hoeverre zij in specifieke situaties een beroep kunnen doen op de regelingen zoals de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) of de eerder genoemde verkrijging tot een lening via het Nationaal Restauratiefonds. Uit het Register NOW-1 blijkt dat religieuze organisaties gebruik maken van de NOW.³

³ <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/openbaar-register-now.pdf>, UWV 10 juli 2020.